

Bakgrundsnot session I

EU-samarbetet i kampen mot den organiserade brottsligheten

Cosac ordförandemöte 29–30 januari 2023
Sveriges riksdag, andrakammarsalen

EU-samarbetet i kampen mot den organiserade brottsligheten

Bakgrund

Organiserad brottslighet är ett påtagligt hot mot säkerheten inom EU. Den grova organiserade brottsligheten rör sig över landsgränser och omfattar alla former av kriminalitet. Kriminella grupper finns i alla EU-länder och är **ofta verksamma över gränserna**. 70 % av de kriminella grupperna är verksamma i mer än tre EU-länder. I EU används ett antal kriterier för att definiera begreppet organiserad brottslighet¹.

According to the 2021 EU SOCTA², organised crime groups active in Europe are involved in a variety of criminal activities, with most criminal groups involved in drugs trafficking, organised property crime, followed by fraud (including customs, excise and VAT fraud), migrant smuggling and trafficking in human beings. While some groups are specialised in a particular criminal market, others are increasingly poly-criminal, using the profits of one criminal activity to finance their expansion into other crime areas.³

Regelverk på EU-nivå

Den 14 april 2021 presenterade kommissionen ett meddelande om en EU-strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021–2025⁴. Strategin fastställer prioriterade områden där åtgärder behövs för att på ett bättre sätt skydda medborgarna och ekonomin mot organiserade kriminella grupper. Strategin innehåller förslag på åtgärder på medellång och lång sikt som syftar till att underlätta för medlemsstaterna i kampen mot organiserad brottslighet.

I maj 2021 antog EU prioriteringar för kampen mot grov och organiserad brottslighet under de kommande fyra åren.⁵ Prioriteringarna kommer att genomföras 2022–2025 inom ramen för **europiska sektorsövergripande plattformen mot brottsshot** (Empact). Empact⁶ är ett sektorsövergripande, underrättelsestyrkt och evidensbaserat EU-initiativ som syftar till att hantera de främsta brottsshot som EU står inför. Initiativet drivs av medlemsländerna och involverar många organ som arbetar tillsammans, bl.a. brottsbekämpande organ, EU:s institutioner och byråer, offentliga och privata organisationer samt relevanta länder och organisationer utanför EU. Det omfattar både förebyggande och straffrättsliga åtgärder samt operativa och strategiska insatser.

¹ Samarbete mellan fler än två personer; egna tilldelade uppgifter åt var och en; lång eller obegränsad utsträckning i tiden; någon form av disciplin och kontroll; misstanke om allvarliga kriminella handlingar; verksamhet på internationell nivå; användande av våld eller andra metoder för hot; användande av kommersiella eller affärsmässiga strukturer, användande av våld eller andra metoder för hot; användande av kommersiella eller affärsmässiga strukturer; deltagande i penningtvätt; otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomin, och strävan efter vinning och/eller makt. (Förteckningen återfinns i dokumentet 6204/2/97 Enfopol 35 Rev 2)

² Serious and Organised Crime Threat Assessment (Europol).

³ COM(2021) 170 final, Communication on the EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025.

⁴ COM(2021) 170 final, Communication on the EU Strategy to tackle Organised Crime 2021-2025.

⁵ Council conclusions setting the EU's priorities for the fight against serious and organised crime for EMPACT 2022 – 2025 (8665/21)

⁶ <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

Organiserad brottslighet vid väpnade konflikter och kriser

Konflikter skapar möjligheter för den organiserade brottsligheten att växa och förstärker det hot som kriminella grupper kan utgöra mot den inre säkerheten. Brott i konfliktsituationer kan omfatta följande:

- människohandel
- bedrägerier på nätet
- cyberattacker
- förskingring av medel till stöd för flyktingar
- olaglig handel med vapen

Som en konsekvens av kriget i Ukraina infördes i mars 2022 vissa nödgärder i EU:s prioriteringar mot brottslighet inom ramen för Empact. Detta innefattade människohandel, brottsliga tillgångar, penningtvätt och återvinning av tillgångar, nya psykoaktiva ämnen och syntetiska droger och kriminella högrisknätverk.

I samband med **Covidkrisen** anpassade kriminella nätverk sin teknik för att utnyttja den osäkerhet som omger covidkrisen. Bland de vanligaste brotten under pandemin återfinns

- cyberattacker mot hälso- och sjukvårdsorganisationer och infrastrukturer för distansarbete
- nätfiske, utpressningsprogram och sabotageprogram
- spridning online och offline av förfalskade och undermåliga personliga skyddsutrustningar, läkemedel och sanitetsprodukter
- stölder genom vilseledning med det s.k. barnbarnstricket
- plundring av sjukvårdsinrättningar och apotek

[Länk](#) till Europol, Säkerhet och Covid.

Diskussionsfrågor:

1. Nyckeln för att bekämpa den gränsöverskridande, organiserade brottsligheten är att samarbeta mer över gränserna och över olika sektorer. Hur skulle samarbete mellan berörda aktörer kunna förbättras för att bekämpa den organiserade brottsligheten?
2. Hur kan EU-samarbetet anpassas och förstärkas för att möta de former av organiserad brottslighet som tenderar att öka i situationer av kris?
3. Snabb tillgång till information, med fullständig respekt för grundläggande rättigheter och särskilt skydd av uppgifter, är avgörande för bekämpande av alla former av organiserad brottslighet. Hur kan man möjliggöra ett effektivt informationsutbyte utan att göra avkall på personlig integritet och de grundläggande rättigheterna?
4. Kvinnor och barn löper en särskilt stor risk att utsättas för människohandel. Hur kan EU-samarbetet användas för att ta itu med den situation som riskgrupper står inför?